

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 frittal fizethetnek elő, féléves előfizetés el nem fogadtatik.

Előfizetési és hirdetési díjak az erdélyi gazdasági egylet pénztárához Kolozsvárra czimzendők.

A hirdetési díjszabályzatról az erdélyi gazdasági egylet titkári hivatala ad felvilágosítást.

Tudnivalók.

Megtörténtek már a szüretelések is és ezzel ezen évnek utolsó istenáldása is biztos helyére jutott. Tehát most már mérlegelhetjük ezen év gazdasági eredményét.

A kalászos termények kedvező tavasz mellett jól sikerültek. Kivált szalmában rengeteg jó termés volt. De általánosságban véve nem hiányzott a szem sem. A buza sok helyen rozsdás volt és ott kevesebbet adott, silányabb is volt a szem, de máshol meg 12, sőt több métermázsára is emelkedett a hozam holdanként. Jól esett a mult évi rozsz termés után egy jó aratás. A gabona-árak az igaz nem valami magasan állottak és állanak ma is, de fájdalom, ezen a gazda már nem segíthet. Egyetlen módja volna csupán, ha a gabonáját, az uralkodó szokástól eltérően, tartogatná a bekövetkehető jobb árak reményében, a mi azonban szintén problematikus.

A kapás növények általában véve nem igen jól sikerültek a julius és augusztus havi rekkenő szárazság miatt Kivált a kukoricza gyengén fizetett mondhatni mindenütt. A répa az alantas helyeken meglehetősen jó termést adott, az emelkedettebb részekben azonban alig fizette meg a ráfordított költséget országszerte

A szálas takarmány termés mindenütt igen jó volt, ugy menyiségileg, mint minőségileg; így hát az állatok telelése nem ejti aggodalomba a gazdát. Mindannak daczára jó lesz kiméretni és porciókba köttetni a takarmányt, hogy fölöslegesen semmi el ne pocsékolassék,

mert könnyen jöhet erre egy rossz takarmánytermő év és akkor jó lesz, ha van egy kevés maradék-széna.

Gyümölcs és bor kevés, plane gyümölcs, mondhatni semmi egész Erdélyben. Szigetenként itt-ott termett korlátolt mennyiségű és az magas áron kél el. A gyümölcs Erdélyben nagy fontossággal bír és annak hiánya igen érezhető nemcsak itt Erdélyben, hanem mindenütt, a hol nemes gyümölcseink fogyasztását megszokták. A jövő évi termés biztosítására már most meg kell tenni a szükséges munkálatokat. A gyümölcsfák töve körül, a korona szélességének megfelelőleg, a föld felásandó és a fák töve köré halmozandó, hogy ezáltal a téli nedvességnek nagyobb mértékben való fölfogása lehetővé váljon, Nem kevésbé fontos, hogy a jó érett trágyából egy-egy talicskával a gyümölcsfáknak is juttassunk és azt még a havazás előtt a gyökérzet fölé — nem pedig a fa töve melle — helyezzük, hogy legyen miből merítse a fa is a talajban megcsappant, gyümölcsképző tápanyagot. Így aztán jövő évben jobb termést remélhetünk.

Borból, átlagban véve, féltermésünk volt, de a mi van, az legalább jó és keresett. Az erdélyi borok, többé-kevésbé jó árakon, eddig is elkelték, hanem most valóságos vevsengés folyik értük, kivált az igazi borvidékeken. Az erdélyi bortermelés tehát hova-tovább nyer jelentőségben és nem megvetendő jövedelmet ígér, a mai fillokszerás időben. Nem tudjuk elég melegen ajánlani, hogy azok, a kiknek szőlője ettől a veszedelemtől még mentes, mindent kövessenek el, hogy azt távol is tartsák, mert ezután a szőlő kettős jövedelem forrásául igérkezik. Az alföld immunis hómok területei a szőlőtelepítéshez innen kell hogy ültetni való vesszővel elláttassanak, a mire nézve a földművelési minister már intézkedett is. Nem lesz megvetendő, ha a bor mellett, a lemetszett venyigéből is jön be néhány garas, a mit az erdélyi szőlőbirtokos eddig — nem lévén mit tenni más hasznosat vele — vagy eltűzelt, vagy kerítésnek használta fel. Az ez iránti intézkedés azonban ezen évre, nézetünk szerint, már kissé elkészt, mert Erdélyben az őszi metszés levén szokásos, ez többnyire már meg is történt és az egyes fajok lemetszett venyigéi összekeveredtek. De a kinél még lehetséges, jól teszi, ha az eladásra bocsátható vesszőkészletét az erdélyi gazdasági egylet titkárságánál haladéktalanul bejelenti.

Az ideai száraz nyárnak az őszi hamisítatlan folytatását képezte. Ennek az a következménye, hogy innet-onnat a tél küszöbön van és az őszi vetések még csak félig-meddig voltak teljesíthetők, mert a kő-

kemény talajt szántani és vetésre előkészíteni nem lehetett. Most tehát sietve kell pótolni, a mit lehet, pedig lehet, mert a mult héten esett hó — bár megijesztett korai fehér leplevel — elolvadván, a földet kissé puhává tette és kivált kapás növények után még sokat lehet vetni. Remélhetőleg hosszú ősziünk is leend és az elvetett mag még idejében kikelhet. Mindenesetre jó lesz gondoskodni azért tavaszi vetőmagról is bőviben hogy akkor, a szükség esetén, fenakadás ne legyen. **Sz. P.**

Jegyzőkönyv

az erd. gazd. egylet ig. választmányának Kolozsvárt, 1890. október hó 9-én tartott üléséből.

Jelen vannak: Elnök: Szabó József; gr. Béldi Ákos, br. Jósika Gábor, Szenkovich Márton, Jakab László, dr. Szentkirályi Ákos, Szentgyörgyi Lajos, Vörös Sándor. Jegyzett a titkár távollétében dr. Szaniszló Albert.

141. Elnök jelenti, hogy id. Bodor Pál tiszteletbeli tag és buzgó szakosztályi elnök elhalván, ravatalára az egylet nevében koszoru helyeztetett s az egylet a temetésen testületileg képviselve volt. Indítványozza továbbá, hogy a családhoz részvétirat küldessék. — Helyesléssel fogadtatik.

142. Elnök a mai ülés jegyzőkönyvének hitelesítésére Vörös S., Szenkovich M. és Szentgyörgyi L. tagtársakat kérvén fel; olvastatik a mult jul. 22-iki ülés jegyzőkönyve. Ennek kapcsán Szenkovich M. tagtárs jelentést tesz azon ügyben való eljárásról, mely a felolvasott jegyzőkönyv szerint reá és Dávid A.-ra bízott. — Ugy ezen jelentés, mint az egész jegyzőkönyv helyeslő tudomásul szolgál.

143. Az egyleti szőlő idei termésének eladására — f. okt. 15. d. u. 3 óra tüzetett ki. Egyszersmind elhatároztatott, hogy az árverés nemcsak a helyi lapokban, hanem külön plakátokon is hirdetve legyen.

144. A ministerium 41,134. sz. a. leírata szerint, a k.-monostori gazd. tanint. ösztöndíjai és szabadhelyeinek adományozása ügyében, az egyletnek ezirányu felterjesztése egész terjedelmében elfogadtatott.

Ennek kapcsán tárgyalatott a k.-monostori tanint. igazgató 238. sz. átirata szerint időközben megürült 4 ösztöndíjas hely betöltésének kérdése. — Ezen ösztöndíjakra az egylet a következő k.-monostori gazd. tanint. hallgatókat ajánlja:

1. Bárdy Albert II éves.
2. Csákány Géza II. éves.

3. Fehrentheil Frigyes I. éves.

4. Fodor Ödön

” ”

145. A kisegítő-pénztárnak az egylet július, augusztus és szeptember havi pénzforgalmára vonatkozó kimutatása — tudásul szolgál.

146. Kőváry László, mint a kisegítő-takarékpénztár elnöke tudatja az egylettel, hogy az egyleti pénztár kezelését — az azzal járó sok és különféle teendőkre való tekintetből — a takarékpénztár tovább nem viheti s azt okt. 31-re felmondja.

E tárgyban Szabó József elnök erősen hangsúlyozza, hogy a kisegítő-takarékpénztárt továbbra is okvetlenül meg kell nyerni s ő e tekintetben már eddig is tett lépéseket.

Elnök felszólalása helyeseltetvén, hosszas eszmecsere után, melyben a jelenlevők mindenike s különösen az elnök, Szenkovich M., Szentgyörgyi L, dr. Szentkirályi Á. vettek részt — határozatba ment:

a) A pénztárkezelés lehetőleg egyszerűsítendő.

b) Ennek elintézésére, valamint a netalán fentforgó egyéb nehézségek kiegyenlítésére egy bizottság küldetik ki, mely az elnökből, Tóth Zs. és Dávid A.-ból fog állani. Ugyanezen bizottsághoz tag küldésére az állatkiállítási szakosztály is felkéretik.

c) Ezen bizottság lesz hivatva a felett is véleményt mondani: vajjon az egyleti kertben való facsemete és más eladásoknál, a pénz első és közvetlen felvételét nem volna-e czélszerű a titkárra, vagy a kertészre bízni — bizonyos modalítások mellett.

147. Szentgyörgyi Lajos felszólalására és indítványára — a kiadandó kerti katalogushoz egy kis kezelési „utmutatás“ becsatolása határoztatott.

148. Szentgyörgyi L.-nak e nagyutcza szőlő ügyében való felszólalására — egy bizottság kiküldése határoztatott el, melynek feladata lesz véleményt mondani aziránt: nem volna-e czélszerű a szőlőtelepen egy lakház építését, vagy esetleg más berendezést s változtatást kezdeményezni.

149. Szentgyörgyi L. felszólalására a kert. szakosztály 70—80 drb. új fajta körte oltvány hozatására felhatalmaztatik.

150. Dr. Szentkirályi A., mint az irod. szakosztály referense, nevezett szakosztály számára (expedicio czimen) mintegy 51 frt összeg adományozását és kiutalványozását kéri. — Megadatik.

151. A „Mária-Valéria“ árvaház javára — 20 drb oltvány kiadása határoztatott.

152. A selyemtenyésztés ügyében érkezett átirat folytán — utasítatik a titkár, hogy egy ezen ügy érdekében, az erdélyi részekben utazni hajlandó alkalmas egyén megszerzése iránt intézkedjék.

153. A hadparancsnokságoktól különböző szükségleti anyagok beszerzésére vonatkozó több rendbeli átiratok érkeztek. — Tudásul vannak.

154. Bemutattatik 2 füzet a szőlő gombáiról és 2 füzet a fák ültetéséről és gondozásáról, melyek egyletünkhöz küldettek. — Véleményes jelentéstétel végett kiadatnak a kert. szakosztálynak.

155. Ministeriumnak lóárverési ügyben küldött két leirata. — Tudásul szolgál.

156. Ministeriumnak az immunis homokra és a szőlővessző-forgalomra vonatkozó leirata. — Tudásul van.

157. A fogarasi ménesuradalomnak alagesövek iránti 1161. sz. átirata — a lapban lesz közlendő.

158. A békésmegyei gazd. egyl. nek kévekötő arató-gépek ügyében szóló átirata — tudásul van.

159. Az erdélyrészi közgazd. testületeknek 1890. aug. 14. Nagyszébenben tartott értekezleti jegyzőkönyve — tudásul van és a lapban kivonatosan közlendő.

160. Az orsz. m. gazd. egyletnek a Thomassalakra vonatkozó átirata — lapban közlendő.

161. Grubiczy G.-nak a baromfi-ügyben szóló előterjesztése — véleményezés végett Murányi és Gáspár J. uraknak adatnak ki.

162. Ministerium 46,718. sz. leiratában azt kérdezi: miért nem lett az udvarhelym. egyl. részére, a múlt év folytán, állattenyésztési célokra megajánlott 500 frt segély kifizetve?

Erre nézve elnök azt a feleletet adja: mert nevezett egylet az adományozás feltételeit elfogadni nem volt hajlandó. — Határozatba ment, hogy ezirányban a ministeriumhoz, az ügy tüzetes kifejtése s az ante-acták előadása mellett felirat fog intéztetni.

163. Egy vidéki magán-egyén 1000 frt kölcsönnek, a m. jelzáloghitelbanknál leendő kieszközlését kéri. — Elnök a további szükséges lépéseket személyesen fogja megtenni.

164. Molnár Sándor egyl. ügyvéd jelenti, hogy a Békás-patak ügye a városnál még nincs elintézve. Továbbá előadja, a kert füzfaágainak

levágása ügyében való véleményét. — Az utóbbi kérdés Szentgyörgyi L. felszólalása folytán önként megoldódik; a Békás-patak ügye pedig a városnál megsürgetni határoztatott.

Több tárgy nem levén, elnök az ülést bezárja.

Hitelesítik:	Szabó József s. k.
Szenkowich Márton s. k.	egyleti elnök.
Vörös Sándor s. k.	Dr. Szaniszló Albert s. k.
Szentgyörgyi Lajos s. k.	a titkár távollétében mint jegyző.

Gyümölcstermelési törzskönyvek.

Az erd. gazd. egylet programjának egyik jelentékeny része: Erdély gyümölcsészetének fejlesztése. A feladat, az eredmény, a siker arányai ez irányban a legnagyobbak; nem ugyan a valóságban, hanem a program keretében.

Harminczhat éve már, hogy az erd. gazd. egylet ujjaalakult. Ha előbb nem, csak ezen idő alatt is, az egyletnek a sajtó terén tanusított legbuzgóbb működéséből megtudhatta Erdély gyümölcstermelő gazdaközönsége, hogy hazája a legnemesebb gyümölcsök dús termő-földje. E tudat a meggyőződésig általános is. Sőt pomológiánknak, egyesek igen buzgó, de elszigetelt munkásságában, már jó százados történelme is van. Kiállításokon sokszor fényeskedtek már Erdély gyümölcsei és gyümölcsészei.

Honnan van az mégis, hogy a termelés ezen ágában még mind ezideig nem létesült általánosság és egység? . .

Az erdélyi gazdasági egylet az ujjaalakulása óta eltelt harminczhat év alatt a jeles és általános gyümölcsfajok meghonosításában maradandó érdemeket szerzett magának. Munkássága ez irányban buzdító volt a társulásra is.

Honnan van az mégis, hogy a jó gyümölcs Erdélyben még mindig csak a magánfogyasztás körében szerepel? hogy p. o. Kolozsvár piacán is alig láthat az ember finomabbféle gyümölcsöket? hogy a finomabb gyümölcs még itthon is oly drága, mint a déli csemege? . . .

Harminczhat év!

Majdnem egy emberöltő!

Talán a harmadik nemzedék veszi már át az úttörés munkáját.

A gyümölcs értékesítésénél, különösen a rendezett, tömeges export dolgában még mindig csak az úttörés stadiumában teng Erdély gyümölcsészete.

Honnan van ez?

Honnan van az, hogy az a kevés gyümölcs is, mely kivitelre volna számván, ma gától (hogy úgy mondjam) alig mozdul ki Erdélyből? Hogy idegen ügynököknek kell ide jönniök, hogy még a vállalkozói nyereséget is ők rakják zsebre? . . .

Nem ereszkedem e fölvetett s más fölvethető kérdések taglalásába. Meddő volna. Nem is czéлом Csak a tényt, avagy állapotot akarom a maga merevségében, a maga mozdulatlanságában jelezni, hogy indítványomnak alapot adjak.

Föltevésem az, hogy Erdélyben sok jó, szállításra termett gyümölcs, különösen alma és körte van. Azt is fölteszem, hogy a termelők nagy része kész is, képes is szállítási ügyletekbe bocsátkozni. Azt is fölteszem végül, hogy a kelendőség alkalmai megvannak.

E föltevések mellett mi hiányzik tehát?

Hiányzik:

1. A kelendőség alkalmainak, röviden: a piacoknak ismerete.
2. Egy oly intézmény, mely a keresést és kínálást egymáshoz segítse; általános, tömeges és egységes termelésre buzdítván; általános, tömeges és egységes megrendeléseket gyűjtván és állandósítván.

Elébe vágok a kérdés megoldásának.

Ebben a feladatban az erd. gazd. egyletet tartom az egyedül hivatott tényezőnek.

Az erd. gazd. egylet kebelében volna leginkább lehetséges:

1. A kelendőségi alkalmak, esetleg megrendelések rendszeres följegyzése, állandó gyűjtése.
2. A termelési arányok részletes ismerete, faj és mennyiség tekintetében, a termelési adatok rendszeres följegyzése, állandó gyűjtése által.

Egy bizonyos szervezetre van itt szükség, melyben a szolgáltatási igény a szolgáltatási képességgel találkozassék.

Látjuk, hogy e két áramlat hogyan igyekszik találkozni. Csak központosítani kell a kettőt: — s a feladat meg van oldva.

Nem gondolok én itt arra, hogy az egylet ez úton valamely vállalatba ereszkedjék. Merész idea volna. Gyümölcskereskedést nagyban — egyesület nehezen üzhetne, kivált nálunk. Állandó gyümölcstárlatot még inkább tudok képzelni magamnak. De ez is tetemes költségbe kerül; személyzet és helyiség kell ahhoz is; ámbár ügyesen kezelve, jövedelmező volna.

A mit én eszemben forgatok, az egyszerűen: adatak gyűjtése és levelezés. Tehát irodai munka oly munka, mely az egyesület szervezetébe igen könnyen beleilleszthető. Költségszaporodással alig járna; legfőlegb talán a levelezésekben. De azok költségeit, a postadíjakat különösen, az érdekeltekkel könnyű megtéríttetni. A szükséges segédmunkaerők pedig a gyümölcsészeti szakosztály kebelében föltalálhatók volnának.

A feladat eszközét a czimben már megneveztem.

Nyisson az egyesület Erdély gyümölcstermelői számára **törzskönyvet**.

E törzskönyvben vidékek szerint, a lehető igazolások mellett, jegyeztessék föl, egyelőre általános fölvétel alapján, később időnkénti kiegészítésekkel, hogy Erdélyben:

- a) kik termelnek fajgyümölcsöt?
- b) miféle fajokat?
- c) Átlag mennyit évenként?
- d) melyik fajból ki, mennyit képes átlag évenként, vagy egy bizonyos termés idején szállítani?
- e) mily árban?
- f) mely időpontban?
- g) minő felelősséggel? stb.

Sok rovatos iv telnék meg az e kérdésekre adott feleletekkel.

E feleletek rendszeres gyűjtése volna a törzskönyv. Az egyesület időnként közzétenné a törzskönyvet; szétküldené annak mássait.

S ez alapon jó előre gyűjtené a megrendeléseket, a törzskönyvnek megfelelő rovatos ivék szerint.

Itt culminálna a szervezet, a reális felelősség bázisán.

Ebből, bizonyos illetékekkel jövedelmezőleg kezelve, idővel kinőhetné magát egy hazai gyümölcsáru-csarnok.

Sok jó kinővése is lenne még. De fogy a papirom sigy csak annyit mondhatok most még, hogy ezt az ideát a télen a kertészeti szakosztályban fölvettem, eredetiségéhez just nem tarva; tárgyalását őszre halasztottuk.

Nos hát, tisztelt szakosztály, itt az ősz: tavaszodjunk!

A részletes programra szívesen vállalkozom.

Dr. Nagy Mór.

Valami a lóher-mag termelésről.

A takarmánynövények között igen nevezetes szerepet játszó lóher-termesztés, az erdélyi részekben idáig még oly kevés méltánylásban részesült, hogy kiterjedt, nagy határokon keresve is alig kapható egy-egy lóherés foltocska s legfennebb egyes nagyobb terjedelmű kertek szegletében, pár négyszögöl területen, hová a gazda már nem tudta, hogy mit vessen, kénytelen szerényen megvonulni.

Pedig ezen növény, úgy szigoruan vett értéke, mint azon körülmény folytán, hogy középjóságú talajon is szép eredménnyel mivelhető s talaját nemcsak hogy silányabbá nem teszi, de sőt arra javítólag hat, megérdemelné, hogy nagyobb gondal ápoltságok.

Ez áll nagyban és egészben az összes takarmány növényeket illetőleg, mert ma már eltévesztett iránynak kell tartanunk, a gazdának azon törekvését, hogy főképen csak gabonaneműt termeljen s azt a piacon értékesítse. Ez a valódi rablógazdaság! A talajból kivett táperőt directe kiszórni a nagyvilágba, annak reménye nélkül, hogy abból valaha valami a gazdaságba visszakerül! . . . Nem! A cél az kell hogy legyen, hogy a föld terméke indirecte kerüljön a piacra s directe csak azon fölőleg, mely még megengedi, hogy visszamaradjon a gazdaságban az, a mi a talajból elvontakat, trágya alakban annak nagy részben újból visszaadja. Ez pedig, takarmány termesztés nélkül egyszerűen: képtelenség.

A takarmány növények termesztésének mérvéből, valamely ország, országrész vagy vidék gazdasági culturájának állását oly biztosan meg lehet határozni, mint Celsius hőmérőjén a levegő hőfokát; mert a takarmány növények termelésének nagyobb arányban való felkarolása, illetőleg a termelt sok és jó takarmány, lehetővé teszi a gazdasági állatok nagyobb számban való tartását és istállózását; az intenzív és jövedelmezőbb gazdálkodásnak pedig félreismerhetlenül ez, t. i. a nagy állatlétszám és az istállózás képezi a legfőbb alapját.

A takarmány növényeknek oly sok faja, az állattenyésztésnek oly sok ága van, hogy azoknak helyes összevetéséből, az egyes vidékek szerint igen könnyű, a különböző talaj-nem, a helyi és a climaticus viszonyoknak megfelelőt találni, egyik vagy másiknak szerényebb, vagy magasabb tenyészigényeihez képest. — De a takarmány növények között főleg a lóher az, melyről bátran el lehet mondani, hogy az erdélyi

részekben is kevés oly ekemivelés alatt álló hely van, hol diszlésének feltételei megtalálhatók ne volnának. Ennek ellenére, mégis gazda közönségünk mostoha gyermeke maradt, pedig a ráfordított költségeket és fáradtságot hálás gyermek gyanánt fizeti vissza. — Példa rá Háromszék megyének egy része, hol úgy is, mint takarmány, úgy is, mint magtermő, nagyobb mérvű termelésben részesül.

Feleslegesnek tartom a már általánosan ismert szabályokat: a talaj előkészítését, a vetés idejét és módját, a kaszálás idejét és a szárítást e helyen ismételni; de, mert a lóhermag rendesen csak igen drága pénzen szerezhető be s így is nagyon ritkán található arankamentesen: a figyelmet a lóhermag termelésére akarom e helyen irányítani, hogy a gazdaság részére olcsó maghoz juthassunk, vagy ha úgy tetszik, a magtermelést eladásra is folytathassuk.

Tavasszal, a hogy a nyíló természet engedi, az őszi buza vetésre, a magnak szánt arankamentes, ép, egészséges lóhermagot egyszerűen rávetjük. Ha valami véletlen, előre nem látható veszedelem közbe nem jő, mint a buzának alnövénye, az aratásig — a nélkül, hogy a buzának a legkisebb ártalmára is lenne — annyira fejlődik, hogy pár hétre az aratás után kasza alá kerül s akár zöld, akár szárított állapotban, igen izletes és tápdús takarmányt szolgáltat. Ez volna az első hozam, melyhez úgy szólva ingyen jutottunk, mert buzára vetve egy év alatt földünkről kettős termést veszünk le.

A következő évben, mikor a kiujuló sarjak teljes virágzásban vannak, de az elvirágzást semmiesetre be nem várva, ismét lekaszáljuk s kapjuk a második, illetőleg ezen évben az első termést, mely mint takarmány pénzérték tekintetében is — az adott viszonyok között — bármely, ugyanazon nagyságu területről vett kalászos növényvel kiállja a versenyt. Ha az ezután következő életerős sarjadzás elvirágzott és magot érlelt, akkor újból elővesszük a kaszát s betakarítva és kicsépelve kapjuk azon lóhermagot, melyből 1 kataszteri hold területen 2 métermázsza termés nem tartozik a ritkaságok közé, hanem átlagos hozamnak vehető, s mely — ide nem számítva a cséplés után megmaradt, valóban kevés táptartalmu szalma értékét — métermázsánként 20—60 ftig váltakozó árban bármikor értékesíthető.

A további számadást bárki is könnyen megcsinálhatja magának.

A kukoricza földjének előkészítése.*)

Az igazi földmivelő tudja, hogy minden növény sikeres termesztésének legelső feltételét, a föld gondos előkészítése, mivélése képezi. Ezt a feltételt a kukoricza sem nélkülözheti.

Kukoricza alá a földnek okszerű előkészítési módját a kukoricza előveteménye és az a körülmény szabják meg, vajjon a kukoricza trágyás földbe vettetik-e, vagy nem?

1. A kukoricza előveteménye Még nem olyan régen volt, hogy hazánk nagy részén, különösen a kövér földü Alföldön, a parlag feltörése után kukoriczára búza, búzára ismét kukoricza, sőt nem egy határ volt, a hol a kukoriczára éveken át újból kukoricza következett.

Egyideig ment ez a rabló gazdálkodás: fizetett a buza is, a kukoricza is. Csakhogy a szakadatlan buza-kukoricza termesztés kivette a föld zsirját s eljött az idő, a mikor egyre vékonyabban eresztett a szérü, a szórólápátról egyre selejtesebb mag hullott alá s a magtár és góré fele üresen maradt.

A kukoricza előveteménye tekintetében nem kényes. Jó földet és megfelelő időjárást feltételezve, minden növény után beválik. Mindamellet okszerűen cselekszünk, ha a termés fokozása céljából olyan növény után vetjük, mely a földről idején bekerül és a talajnak előkészítését megengedi. A kalászos gabonafélék azok, melyek legkorábban betakaríthatnak; legalkalmasabb helye jut tehát a kukoriczának valamelyik kalászos növény után. Többnyire búza után vetik. Utána szintén minden növény jól diszlik; rendszerint azonban utána is kalászoszt szoktak vetni. Őszi vagy tavaszi gabona következék e utána? azt a helyi viszonyok és a kukoricza fajtája határozzák meg. Hidegebb vidéken vagy későn érő kukoricza után őszi vetni bajos, mert a föld előkészítését és bevetését a későn lekerülő kukoricza akadályozza; ilyen esetben többnyire tavaszi gabona lép nyomába.

Vannak esetek, midőn vetésforgón kívül vettetik. Irtás földön, új törésen a földnek művelt állapotba helyezését könnyíti meg. Télen kifagyott vagy férgek által elpusztított őszi vetések (repcze, buza) pótlására szintén alkalmas.

2. A kukoricza trágyázása. A kukoricza a legerősebb trágyázást is eltüri, mert kemény vastag szára nem engedi, hogy megdőljön.

*) Mutatvány Ruisz Gyula mezőhegyesi ménesuradalmi intézőnek „A kukoricza műveléséről“ című művéből, mely az erdélyi gazd. egyesület irodalmi szakosztályának könyvkiadó-vállalatában jelent meg, mint a III. évfolyam 2. füzeté.

Kukoricza alá nálunk többnyire csak istállótrágyát adnak, mesterséges és keveréktrágya (komposzt) e célra nálunk még kivételesen alkalmaztatik. Arra ügyeljünk, hogy a kukoriczaföldre csak az átérett ganéjt hordassuk; a szalmását másfelé fordítsuk, mert az, kivált ha rosszul szántatik alá, utban lenne és a kukoricza ápolási munkáit nehezené meg.

A trágya nyár utóján vagy ősz elején, ha ekkor készen nem lenne: a télen át összegyűjtött trágya tavasszal hordassék ki a kukoriczaföldre. Annak, a ki a kukoricza alá trágyáz, nem lehet eléggé ajánlani, hogy a szükséges ganéjt még nyár idején gyűjtse össze és azt ősz elején fuvarozza ki földjére. Ilyenkor még könnyebben felszabadul az iga, mint a sürgős tavaszi munkák idején; s ha trágyáját még tél előtt alá is szánthatja, úgy az jobban összeegyedik a földdel, a kukoricza gyökérzete tehát hamarabb megbirkózik vele.

3. A föld előkészítési munkái. A legelső művelet, mindjárt aratásután, a mint az elővetemény betakarodott: a tarló buktatása. Az a célja, hogy az utban levő tarlómaradványokat és a föld színén elhullott gyommagokat föld alá hozza, ez által tehát a tarló elkorhadását és a gyomok kikelését előmozdítsa. A korhadáshoz és a magvak csirázásához levegő szükséges, ez okból a tarlót buktatni csak sekélyen, legfőlebb 4 cmnyire szabad. E művelet többnyire több vasu hántó ekékkel eszközöltetik; a kinek ilyen nincs, közönséges ekével is eszközölheti. A buktató eke nyomában járjon a henger; ez a gyommagvak kikelését gyorsítja. A tarló erre csakhamar kizöldül; ha erőteljesebb gyomfejlődés mutatkoznék, a vasfogast nem szabad kimélni. A tarlóbuktatással fáradság nélkül sok gyomot kipusztíthatunk; megkönnyítjük és olcsóbbá tesszük általa a kukoricza kapálását. Ez a művelet tehát előhírnöke a kukoricza jövő évi ápolási munkáinak.

A földelőkészítés további munkálata a szerint alakul, a mint a kukoricza alá ősszel vagy tavasszal adunk trágyát, vagy pedig nem trágyázunk.

Az, a ki egyáltalában nem trágyáz, vagy tavaszra halasztja a trágyahordást, még az ősszel, a mint ideje engedi, azonnal mélyen felszántja a földet. Az őszi szántás féltrágyával fölér! A fagy megérleli, porhanyítja a hantokat, a nyitott föld magába veszi és a kukoricza részére megőrzi a téli nedvességet, hólevet. Erre pedig az olyan léhdús növénynek, minő a kukoricza, igen nagy szüksége van. Ha e mellett mélyen is szántunk, még nagyobb a hasznunk belőle. A mélyen szántott

föld még több vizet vesz fel és tart vissza a kukoricának. Mélyen lazított földben a kukoricza gyökerei jobban kiképződnek, lejjebb hatolhatnak, mi által nemcsak a termés emelkedik, de a növény a szelek pusztításainak is inkább ellenáll.

A ki a kukoricza alá még ősszel akar trágyázni, iparkodjék a ganéjt a tarló kizöldülése és megfogasolása után azonnal kihordani, egyenletesen széttergetni, lehengerezni és 15 cmtr mélyen leszántani. A trágya alászántása (októberig e munkával készen kell lenni), következik a mélyszántás, melynek befejeztével a föld érdes barázdákban hagyatik a tél porhanyító és érlelő hatásának kitéve.

Tavaszi nyíltával, a mint a földnek nyirkossági állapota engedi, a kukoricaföld munkái újból megkezdetnek. A munkák sorában első a föld megfogasolása. Mentől korábban fogasolunk, annál tökéletesebb munkát végezzünk. A rögök kora tavasszal még nincsenek nagyon kiszáradva, jobban szétomlanak, ha ezeket a fogasal idején szétveretjük elősegítjük a föld érését és gátat vetünk a talaj gyors kiszáradásának.

Ha a föld vetésig kigyomosodnék, a fogasolás ismételtetik

A ki a trágyázást tavaszra halasztotta, boronálás után mindjárt kezdje meg a ganéj kihordását. Terítse el egyenletesen s közvetlenül a vetés előtt szántsa alá. Korábban, mint a vetés előtt nem tanácsos alászántani, mert a fölészántott föld a vetésig nagyon kiszáradhat.

Erdély bortermelőihez.

Erdély bortermelésének fejlesztése és kereskedelmének fokozása szempontjából több termelő és érdeklődő itt Kolozsvárt szűkebb körű értekezletet tartott. Az értekezlet abban állapodott meg, hogy a cél legjobban elérhető leend, ha a termelők szövetkezetté tömörülnek. Mi végből felhívást intézett a termelőkhez, melyet az ügy fontosságára való tekintettel egész terjedelmében közlünk és arra olvasóink figyelmét felhívjuk. Ez a következő:

Alólirottak folyó évi október hó 13-án Kolozsváron egy értekezletet tartottunk, hol tüzetesen megbeszéltetett az erdélyrészi bortermelés előhaladásának, felvirágzásának számos nehézsége és akadályai — egyszersmind részletes vita tárgyává tétettek azon utak és módok, a melyek által ama nehézségek leküzdése s amaz akadályok elhárítása, emberi számítás szerint, eszközölhető lenne.

Munkálkodásában az értekezletet két nagyfontosságú szempont vezérelte. Egyik az, hogy az erdélyrészi borok úgy minőségre, mint

szinre, testre és zamatra nézve, a világ legjobb borvidékeivel is kiállják a tisztességes versenyt; másik az, hogy míg a filloxera pusztításai a leghiresebb borvidékeket részben megrongálták, részben tönkretették, addig, igen csekély terület kivételével, az erdélyi részek, ezen csapástól mindez ideig, érintetlenül maradtak. E két szempont az erdélyrészi bortermelőre nézve, a jövedelmezőségnek első rendű kutforrását — s az országrrszre nézve. számokban ki nem fejezhető nagy közgazdasági tőkét jelent. E két szempont jó és könnyű alkalmat nyújt az erdélyi bortermelőnek arra, hogy kedvező helyzetének előrelátó kihasználásával, végre-valahára a bor-világ piacán elfoglalhassa az őt méltán megillető előkelő helyet, s a fogyasztó közönség figyelmét ide terelve, kitűnő termékeinek állandó vevőket biztosítson.

Régi tapasztalás bizonyítja azonban, hogy a világpiaczon a bor-kelelőségnek három főfeltétele van. Egyik az, hogy a bor kifogástalan pinczekezelés ntján érje el azon érettségi fokot, mely azt piaczképesé teszi. Második az, hogy ugyanazon helyre, ugyanazon fogyasztók számára, színre, testre és minőségre nézve lehetőleg egy és ugyanazon bor szolgáltatassék ki. Harmadik az, hogy a bornak hire, neve, renoméja — üzleti nyelven szólva — firmája legyen. E három föltétel mellett szerzett magának állandó és biztos világpiacot Európa minden borvidéke és e három föltétel hiányában hiábavalónak bizonyult minden törekvés és minden küzdelem; mert az a bor, mely az időjárás szeszélyei szerint egyik évben jó, a másikon silány, — az olyan bor, mely névtelenül jelenik meg a közforgalomban, kelelőségre nem számíthat.

E tapasztalati tények előrebocsájtása után lehetetlen elhallgatnunk abbéli meggyőződésünket, hogy az erdélyrészi bortermelés ez idő szerint, az említett három feltétel közül kielégítőleg egyiknek sem felel meg.

A pinczekezelés nem teljesen kielégítő; a sajtoláson kezdve az érett bor palaczkozásáig — igen kevés pincze kivételével — egyetlen munka sem áll azon a színvonalon, melyet a természeti tudományok nagy előmenetele utján immár megállapított törvények kívánatosá tesznek. Innen van az, hogy míg a pinczekezelésben előrehaladott Rajna mentén egy és ugyanazon fajszőlő évről évre egy és ugyanazon minőségű bort ad, s az időjárás különbségek csak a mennyiségben vehetők észre, de soha sem a minőségben: addig a mi boraink minőség és mennyiség dolgában évről-évre változnak az időjárás szeszélyei szerint. Ily helyzetben a fogyasztó közönség azon jogos kívánságának,

hogy évről-évre zamatban és alkohol tartalomban ugyanazon bort kapja, a melyhez már szokva van, az erdélyrészi bortermelő eleget tenni nem tud.

Mostani viszonyaink között nem tudunk eleget tenni a piac ama kívánságának sem, hogy egy és ugyanazon fajta bort a nagy kelendőségnek megfelelő nagy mennyiségben szolgáltatassuk; mert minden egyes pinczének külön kezelése levén, mindenik külön jelenik meg a piacon a maga külön borával, s mihelyt kifogy onnan az áru, megszűnik azaz: az üzlet is. Az eladások egyénileg, minden összeköttetési rendszer nélkül történnek s a vevőnek nem lehet tudomása arról, hogy ha elfogyott itt a som vagy sauvignon, hová, melyik pinczéhez forduljon hasonló minőségű borért.

A mi a harmadik feltételt illeti: kétségtelen, hogy számos hegybirtokos tudott a maga árujának kitűnő nevet szerezni a belföldi piacokon, de az erdélyrészi bortermelők igen nagy többsége — nem lévén borának világrenoméja — aggodalmasan várja a vevőt, s szerencsének nevezi azon gazdasági szerencsétlenséget, hogy terményén, rendszerint feltűnő olcsó áron, még must korában tul adhat

Az erdélyrészi bortermelőnek ezek szerint két nagy előnye van: a jó boranyag és a filloxeramentesség. De van három nagy hátránya is, az okszerűtlen pinczekezelés; a bor fajonként való csoportosításának hiánya; végre az egyes pinczéknek névtelensége.

Ha már most fölvetjük a kérdést: Lehetne-e amaz előnyöket kihasználni és lehetne-e eme hátrányokat leküzdeni? Egyetlen és minden kételyt kizáró feleletünk csak az: Igenis lehetséges az erdélyrészi bortermelőknek helyesen szervezett szövetezete által.

Előttünk egy olyan Szövetkezet képe lebeg, mely részvényekre alapítva, és eltérve az „Erdélyi Pincze-egylet“-nek inkább a kereskedelmi üzérkedésben nyilvánult irányától, első sorban a termelési érdekekre fektetne kiváló súlyt. Ennek elérése céljából ezen szövetkezet, valamely meghatározandó központban minta-pinczét állítana — a már is virágzó „Országos központi minta-pincze“ példájára. E minta-pinczében kezeltetnének mindazon borok, melyeket a szövetkezeti tagok, mint termelők, kezelés végett és eladási célból átadtak; ugyanítt mutatványul minták tartatának azon borokról, melyeket a szövetkezeti tagok saját pinczéjükben kezelnek, de a szövetkezet közvetítésével óhajtják piacra vinni.

Feladata lenne továbbá a szövetkezetnek, hogy szakértő pinczemestereket utazzasson, kik fölkeresve a szövetkezeti tagok pinczéit, azokat rendbe hozzák, s ott részletes utasításokat és tanácsokat adjanak a kezelés miként leendő folytatása felől. E pinczemesterek egyúttal jegyzékbe vennék a talált borokat minőség és mennyiség szerint; jegyzékeiket közölnék a központtal, hol minden termelő készletéről rendes könyv vezetettnek. Ezen eljárás egyfelől a szövetkezeti tagok borainak egyöntetű kezelését eredményezné, másfelől megkönnyítené a borok eladását, mert a nagykereskedő egyetlen központban könnyű áttekintést nyerne a szövetkezeti tagok összes borkészletéről. Ugy az árakat, miént az eladási időt, a bortulajdonos önmaga határozná meg, úgy hogy e tekintetben a szövetkezeti központ nem annyira kereskedéssel, mint inkább közvetítéssel foglalkoznék. A szövetkezet ebbeli feladatának teljesítése természetszerű kiadásokkal lenne összekötve, melyek részben a részvények után nyerendő jövedelemből, jelentékenyebb részben azonban a földmivelési kormánytól remélhető segélyösszegekből lesznek fedezendőek. E reménység teljesülésére nemcsak azért van alapos kilátásunk, mivel gr. Bethlen András miniszter ő nagyméltósága kiváló gondot fordít mindazon vállalatokra, melyek a mezőgazdasági termelés érdekeinek előmozdítását célozzák, hanem azért is, mivel az „Országos központi minta-pince“ már tényleg részesül ilyen segélyben, és semmi okunk sincs ez időszakra ezt főlteni, hogy ez erdélyrészi bortermelés mostmárabb elbánásban részesítettnek.

Ugyde kétségtelen, hogy ha a szövetkezet feladata csak az említett teendőkre szorítkozik, akkor a termelési érdekek ki lesznek ugyan elégítve, de az eladási érdekek merőben figyelmen kívül maradnak. Már pedig a termelőnek nemcsak az fekszik érdekében, hogy jó borai legyenek, hanem az is, hogy borkészletét a lehető legjobban értékesíthesse. Kiviláglik továbbá a mondottakból az is, hogy ha a szövetkezet kizárólag csak a termelési érdekekkel foglalkoznék, a részvények után, a kezelési és közvetítési hasznon kívül egyéb jövedelem nem lenne várható. Épen ezért, véleményünk szerint a szövetkezet feladatai közzé kell igtatnunk a borvásárlás és boreladás üzletszerű teendőit is. E nélkül fél munkát végezne a szövetkezet, mert csak így képes új meg új piacok hódítására, s csak így képes, saját üzletével karöltve, a termelők készletének gyors és biztos értékesítésére.

Ezek szerint szükséges, hogy a szövetkezet két főirányban működjék: 1. mozdítsa elé a termelők közvetlen érdekeit a minta-pince

felállítása, a szétszórtan heverő borkészletek jegyzékben tartása, s végre a pinczekezelésben való segédkezése által; 2. folytasson borkezeskedést a részvényekben fekvő tőke segélyével a szövethetzeti tagok kiváló előnyére. A tapasztalás bizonyítja, hogy e kettős feladat oly szorosán összefügg, hogy veszély és károsodás nélkül, azokat egymástól elválasztani nem lehet. Bizonyító példa erre az „Erdélyi pincze-egylet“ élete, mely kezdetben, évek során át kizárólag a termelési érdekeket tartotta szem előtt. A vállalat nem sikerült. Később átalakult és kizárólag a kereskedelmi érdekeket karolta fel. Ez a vállalkozás sem sikerült. Mert a két feladat egymást természetesen egészíti ki, s azokat egymástól csak károsodással lehet elválasztani.

A szövethetzet megalakításának módozatára nézve véleményünk ez:

Egy teljesen új és önálló alapon szervezendő Szövethetzet létrehozása sok nehézséggel jár. Az üzlet megindulásához nagymennyiségű borkészlet, nagymennyiségű hordó, pinczehelyiség és számos fölszerelési eszköz szükséges. Minden igen jelentékeny tőkét kíván meg — s ha rendelkeznek is az új Szövethetzet ezen tőkével, csak a kezdet kezdetén lenne — a megindulásnál, a honnan az üzlet rendes forgalmáig még igen hosszú és igen rögös ut vezet és még hosszabb és rögösebb az ut odáig, a hol az üzletnek ismert firmája s a borkészletnek jó renoméja kezdődik. Sok szép pénz fogyna el és sok szép idő mulnék azalatt, míg ezt az utat a Szövethetzet megtehetné. A firmaalkotás és a piacszerzés a mai világversenyben annyi nehézséggel, annyi akadálylyal, annyi idővel és annyi költséggel jár, a mennyinek leküzdésére alakítandó Szövethetzetünk nem vállalkozhatik. De nincs is arra szükség, mert tényleg létezik egy erdélyi pincze-egylet, mely magvát alkothatná az új Szövethetzetnek. Az erdélyi pincze-egyletnek van nagymennyiségű és jól kezelt borkészlete, van igen gazdag fölszerelése, van a külföldön renoméja és van Schweitzban és Északnémetországban biztos piacza. Ime tehát az a pont, mely körül a Szövethetzet jegezedése végbe mehet minden nehézség nélkül. Mindazon akadályok, melyek egy új vállalat alkotásánál fenforognak, önként elesnek, ha a Szövethetzet saját basissául az erdélyi pincze-egyletet használja föl. Igen természetes, hogy egy ilyen alakulás az erdélyi pincze-egylet szervezétének és üzleti irányának gyökeres átalakítását vonná maga után.

Magyarán szólva a helyzet ez:

Az erdélyi pincze-egylet liquidatio alatt áll. Ha új pénzforráshoz juthat, további feumaradása és üzleti virágzása biztosítva van. Ha nem

jut új pénzforráshoz, a lehető legrövidebb idő alatt, minden esetre még ezen év folyamán, eladja minden bor és fölszerelési készletét és feloszlik. Ilyen formán az a nagy tőkét érő kincs, hogy jó firmája és biztos piacza van, mely kincsnek megszerzése évtizedek fáradságába és költségeibe került — semmivé lesz. Már pedig e kincs az erdélyi részok összes bortermelőinek kamatozik; mert az az állapot, hogy az erdélyi boroknak külföldön jó hirnevök van, kizárólag a pincze-egylet fáradozásainak és áldozatainak köszönhető — s ha megszűnik a pincze-egylet ismert firmája s az erdélyrészi borok is, az egyéni üzérkedés útján ugy kerülnek külföldre, miként az Anyaország borai, rövid idő alatt azok is ugy elveszítik hitelüket, mint emezek. Ma még ugy áll a helyzet, hogy az erdélyi pincze-egylet firmája alatt megjelenő borok a német vámoknál nincsenek vegyi vizsgálatnak alávetve, míg a Királyhágón túli árunknak e vizsgálat járó összes zaklatásokat szenvedni kell. A pincze-egylet feloszlása tehát érzékeny veszteséget jelent minden bortermelőre nézve. Ez az érem egyik oldala.

Az érem másik oldala az, hogy mi a tervbe vett Szövetkezetet, a pincze egylet borkészlete, fölszerelése, firmája és piacza nélkül megalkotni nem tudjuk, mert akkora részvénytőkének összegyűjtését, a mekkorára e segítség nélkül szükség lenne, a mai pénzviszonyok közt, nem remélhetünk.

Mindezekből önként következik, hogy bortermelésünk érdekében szükség van a tervbe vett Szövetkezetre; hogy borkereskedőink érdekében szükség van az erdélyi pincze-egyletre; hogy e pincze-egylet feloszlik, ha az új Szövetkezet a maga részvényeivel segélyére nem siet; hogy a Szövetkezet nem megalakítható, ha basisul a pincze egyletet nem veszi.

E soraink által hazafias önzetlenséggel óhajtottuk a bortermelő közönséget saját érdekeire figyelmeztetni, s jóindulatu szándékkal kuttattuk azon módot, a melylyel hasznára lehetnének közgazdaságilag hazánknek, vagyonilag a bortermelőknék. Ha érvelésünk alapos, akkor kérjük a . . . . . urat, sziveskedjék vagy folyó évi november 2 ig egy Sigmund Dezső orsz képviselőhöz intézett levélben kötelező nyilatkozatot tenni az iránt, hogy a tervezett Szövetkezetbe belép mint részvényes, vagy pedig folyó évi november 3-án d. u. 6 órakor, a Szövetkezet megalakítása céljából, az erdélyi gazdasági egylet helyiségében tartandó gyűlésen személyesen megjelenni.

Kelt Kolozsvárt, 1890. október 18.

Br. Bornemisza János, Gr. Bánffy Miklós, Bartha Miklós, Eöry Tivadar, Gyarmathy Miklós, Korbuly Bogdán, Meisner József, Miksa Imre, Sigmund Dezső, Sipos Gábor, Szabó Sámuel, Tóth Zsigmond, Dr. Vály Gábor, Veisz József.

Szőlővessző-kereslet.

A immunis homoktalajoknak szőlővel való betelepítéséhez hovatöbb nagyobb mennyiségű szőlővessző szükségeltetvén, a földmívelési minister az alábbi megkeresést intézte az erdély gazdasági egylethez, melyet itten közölvén, kéretnek mindazok, a kiknek eladó szőlővessző-készletük van, hogy azt a leirat intentionának megfelelőleg az erdélyi gazdasági egylet titkárságához haladéktalanul bejelenteni sziveskedjenek.

A leirat a következő:

Az új szőlőültetvények létesítése és főleg az újabb időben igen örvendetes lendületet vett immunis homoktelepítésekhez igényelt európai fajta szőlővesszők beszerzésének megkönnyítése céljából szükségét látom annak, hogy a vevők, illetve telepíteni szándékozók az egyes kiválóbbszőlőbirtokosoknál eladásra rendelkezésre álló, teljesen megbízható, fajtiszta szőlővessző-készletek tekintetében idejekorán tájékoztassanak.

A jobbaknak bizonyult és keresettebb szőlőfajokból az egyes szőlőbirtokosoknál eladásra rendelkezésre álló készletekről ennél fogva egy hirdetményt szándékozom kibocsátani s abban az eladó nevében és lakásán kívül az általa felajánlott szőlővesszőket fajta, minőség és mennyiség szerint, az eladási árak megjelölésével feltüntetni.

E végett felhivom az egyesületet, hogy szolitsa fel mindazon szőlőbirtokosokat, a kik tudomása szerint nagyobb, teljesen megbízhatólag fajtiszta és jól kezelt európai, — főleg csemege-szőlőültetvényekkel bírnak s eladó vesszőkészlettel rendelkeznek, hogy az egyes fajtokból eladásra bocsátható, vesszőkészleteiket fajta, minőség és mennyiség szerint, a termelési hely (posta- és vasúti állomással) és az ezrenkénti eladási árak megjelölésével — az árakba a csomagolás és a vasúti állomáshoz szállítás költségeit is beleértve — az egyesülethez mielőbb jelentsék be s az ekként beérkező jelentéseket folyó év október hó végéig ide terjessze fel.

Végül megjegyzem, hogy tekintettel arra, miszerint az új szőlőültetéseknél az ültetvények fajtisztaságára kiváló súly fektetendő, az általam kiadandó hirdetménybe leendő felvétel végett csakis az oly bejelentések terjesztendők fel hozzám, melyekre nézve az egyesület — a szőlővesszők fajtisztaságáért — erkölcsi felelősséget vállal.

Budapes, 1890. október hó 10-én.

Bethlen.

Szüreti eredmények.

Az ideai hosszás szárazság nemcsak a mezei terményeknél, hanem a szőlőnél is éreztette hátrányos befolyását.

A termés kevés, néhol fél termés, másutt még kevesebb. A kolozsvári hegyeken némelyeknek alig lett valami. A minőség is nagyon különböző, de általában mégis jónak mondható. Némely fajnál a cukortartalom nem érte el a múlt évi fokot s még ezzel szemben is a savtartalom emelkedést mutat, másoknál azonban a cukor több és a sav kevesebb a múlt évinél. Ezek tehát kitűnő borokat szolgáltatnak.

Két tudósítást kaptunk. Az egyik a kolozsmonostori gazdasági tanintézet hójai (Kolozsvár határában) szüretelésének minőségi eredményét tünteti elő és az adatokat T u b a L a j o s gazdasági tanintézeti tanár urnak köszönjük.

A másik Szászsebes vidékére és Erdély hegyaljára vonatkozik és E ő r y T i v a d a r urnak mondunk érette köszönetet.

A k.-monostori gazdasági tanintézet különböző fajta szőlőiből szürt mustok cukor- és savtartalma pontosan meghatározva, százalékokban van előtüntetve és nagy érdekességet kölcsönöz ennek az is, hogy a megelőző két év adataival van az ideai szembe állítva, a mint azt a következő táblázat mutatja :

	C z u k o r			S a v		
	s	z	á z	a	l	é k
	1888	1889	1890	1888	1889	1890
Sylvani (zöld)	17.0	16.3	16.8	0.85	0.80	0.95
Malvasi	19.0	17.7	18.0	0.66	0.65	0.65
Oporto (Portugisi)	18.0	16.2	15.8	0.50	0.55	0.65
Barátság (Clevner)	19.6	19.0	20.1	0.72	0.92	1.00
Tramini	17.5	19.0	20.0	0.65	0.87	0.86
Rajnai riesling	17.0	17.0	15.5	0.75	1.20	1.22
Fehér burgundi	15.8	17.3	19.1	0.94	1.20	1.10
Kék burgundi	—	18.5	19.0	—	1.05	1.00
Járdovány	—	17.5	17.1	—	0.80	0.78
Kövér	—	15.5	17.0	—	0.90	0.90
Vegyes, az összes must- keverék	17.0	17.5	15.7	0.80	1.10	0.90
Riesling, az összes must- keverék	—	—	15.0	—	—	1.08

Szászsebes vidékén a cukortartalom 15—17%, a hegyalján pedig 21—23%. A mennyiség fél termés.

A mennyiség bár kevés, de a minőség, a mint ebből látszik, kitünő a mit fokoz az is, hogy az idén ott igen sok aszuszólvó volt.

A vevők mondhatni elárasztották a vidéket. Egészen új, eddig ismeretlen vevők jelentkeztek, a kik a régieket tulliczítájják, mi által zavarba ejtették azokat. Közöséges mustért hektoliterenként 10—13 forintot, fajmustokért 18—20 forintot fizetnek. Így hát az ár pótolja részben a termésbeli veszteséget.

Vegyes közlemények.

— **Eladó diófacsometék.** A Tisza Lászlóné m-n-esáni birtokán mintegy 3000 darab, 6—7 éves diófacsomete eladó. Ára darabonként 60—80 kr. A megrendelés M.-N.-Csánba intézendő, tulajdonosnőhöz. A gondosan kezelt, válogatott faju csemetéket ajánljuk az érdekeltek figyelmébe.

— **Ép, sima asztali szőlőfaj-vesszők** kaphatók Szász Lajosnál Kolozsvárt, b.-farkasutca 16. szám alatt és pedig: Augusztána vagy sárga lindai 100 drb, Alikánt fehér 100 drb, Francia fehér 200 drb, Franczi piros 200 drb, Krokánt (ropogos) muskotály 200 drb, Somüri muskotály 50 drb, Malvázi vagy olasz 300 drb, Malinger korai, 300 drb, Madlein ansuine korai 200 drb, Uva regin. nagy bogyoju 100 drb, Chaszla napoleon nagy bogy. 100 drb.

— **Gyümölcsfa-csemete eladás.** Az erdélyi gazdasági egylet a nemes gyümölcsfa csemeték és oltógalyaknak saját telepéről való könnyebb kiszolgáltatathatása és beszerezhetése végett úgy intézkedett, hogy ezek az egyleti kertész által helyt a telepen készpénzfizetés ellenében azonnal kiszolgáltassanak. Így nem szükséges, hogy a venni szándékozók utalvány végett az egylet titkári hivatalába fáradjanak vagy írjanak, a fizetést pedig a kisegítő takarékpénztárban teljesítsék, hanem ezután egyenesen és közvetlenül forduljanak Zonda László egyleti kertész urhoz (Kolozsvártt, Györgyfalvi utca 1. sz., egyleti Köztelek), a ki a megrendeléseknek készséggel és azonnal eleget teend és a csemetékért járó pénz is fölveszi. Kolozsvár, 1890 október 30. Az erdélyi gazdasági egylet elnöksége.

— **Gazdasági tudósítás.** Cserhalomtáj, okt. 12. A málé (kukoricza) szedést bévégeztük. A termés jóság és mennyiség tekintetében reménységünk felett jól ütoött ki folyóink mentén. De az őszi vetéssel még mind hátralékban vagyunk. Az ugarak ugyan fel lettek szántva, forgatva, de kevesen mertek vetni a nagy szárazság folytán kisszott talajba, mert az idén, ha kaptunk esőt, azt a más nap melege felszártotta s féltünk, hogy a kicsirázott mag elszárad. Szombaton jó esőnk volt s most már foly a vetés. De a mi különös, eső nélkül 8 és 9-re virradólag oly kemény dér ütött be, hogy szőlőtermésünk le lett forrázva. E héten, ha akarunk, ha nem, szüretelnünk kell. Boraink könnyű asztali bornak ha beválnak.

Vályi Elek.

Irodalom.

Szőlészeti és borászati szakmunkákkal gazdagítja ez irányban szegény irodalmunkat a „Borászati Lapok“. Legközelebb is két érdekes kiadványa fogja elhagyni a sajtót. Az első: Szőlőink újjáalakítása, írta: Baross Károly, az országos gazdasági egyesület titkára. A 160 oldalra terjedő mű jelentést képez az országos magyar gazdasági egyesület által folyó nyáron Peer, N.-Károly, N.-Várad, Arad, Paulis, Baraczka, Világos, Ménes, Gyorok, Kuvin, Pankota, Magyarád, Muszka, Tergesvár, Versecz, Fehértemplom, Deliblát, Pancsova, Szeged, Kecskemétre rendezett szőlészeti tanulmányról. Részletesen tárgyalja e, szőlészeti szempontból hazánk legérdekesebb helyeinek amerikai és homok ültetéseit, szénkénegezett szőlőit, tárgyilagosan bírálva meg a látottakat. Tapasztalati adatokon nyugvó utasítást ad ez alapon a phylloxera-védekezés és a homok ültetések minden nemében, ábrákkal is illusztrálva az egyes művelési módokat — Különös figyelemben részesíti azokat a hibákat, melyek az új cultura körül mutatkoznak, utasítást adva a termelőknek azok elkerülésére. — A munkát a „Borászati Lapok“ egy éves új előfizetői díjtalanul kapják meg, ára pedig 1 frt.

A második munka „Szőlészeti és Borászati Évkönyv“, szerkeszti: Dr. Lónyay Ferencz, m. kir. földművelési miniszteri fogalmazó. A munka felvilágosítást ad úgy a legáltalánosabb művelési szempontok, mint a feunálló s a borászat- és szőlészetre vonatkozó törvények, állami intézmények, közegek igénybe vétele, beszerzési források, borvidékek, statisztikai adatok, ajánlatos fajok s azok kulturája,

vinczellériskolai és állami telepek, egyesületek és szövetkezetek megalapítása és azok minta-alapszabályai, fogyasztási és italmérési adó, hordóhitelesítés, az egyes növényi betegségek s a borászat különböző kérdéseiről, a borvámok, bor-, szőlő- és vesszőszállítás stb. ről. A munka felőleli tehát a szőlészet és borászat minden kérdését és mig szakszemponthól is tárgyalni fogja a szőlőtermelés és borkezelés alapelveit, addig különös súlyt helyez a már említettük kérdésekre és megmondja minden irányban, mit hogyan kell tenni a szőlősgazdának, ha ezt, vagy amaszt elérni, igénybe venni akarja. Mindenesetre hasznos kézikönyve lesz a szőlőtermelő közönségnek, mely különösen most, midőn a phylloxera és peronospora vész folytán lépten-nyomon tanácsadóra szorul, nagy hasznára lesz. Ára a 180 lapra terjedő nagy alakú munkának 1 frt

Piaczi árak.

A heti vásár		Gabona mérték	Tiszta búza	Elegy búza	Rozs	Árpa	Zab	Török-búza	100 kiló		1 köbméter tűzifa	1 kiló marhahús
helye	ideje								széna	szalma		
k r a j c z á r o k b a n												
Budapest	X. 30	q.	778	—	722	845	680	628	—	—	—	—
Brassó	" 24	hl.	590	400	400	380	250	380	140	70	260	44
Deés	" 21	"	680	560	440	—	320	420	280	140	220	36
Fogarás	" 24	"	550	500	350	—	240	330	220	200	240	32
Gyula-Fehérvár	" 25	"	590	525	475	—	300	350	350	200	300	36
Kézdi-Vásárhely	" 23	"	560	—	380	360	250	420	350	90	250	32
Kolozsvár	" 30	q.	720	—	620	—	600	470	250	140	300	38
Maros-Vásárhely	" 30	"	632	490	535	420	624	420	200	150	300	38
Nagy-Szeben	" 24	hl.	510	410	390	380	250	340	150	110	350	42
Nagy-Várad	" 28	"	580	458	455	410	295	392	250	150	300	48
Sepsi-Szt.-György	" 27	"	580	500	380	340	230	350	400	150	180	32
Szász-Régen	" 23	"	525	430	340	290	215	300	200	100	260	36
Torda	" 25	"	525	350	375	300	250	290	300	30	225	36

Szerkesztő bizottság: elnök Szabó József; Dr. Berde Áron, Br. Jósika Sámuel
Szabó Sámuel, Vörös Sándor.

Felelős szerkesztő: Szakáts Péter.

HIRDETÉSEK.

Regaleváltság

kötvény birtokosait
ezennel tisztelettel értesitem, hogy
regaleváltság kötvényeit,
ugyszinte

az ezekre szóló és a kormánytól három évi kamat-
szelvényekkel ellátva kiadott

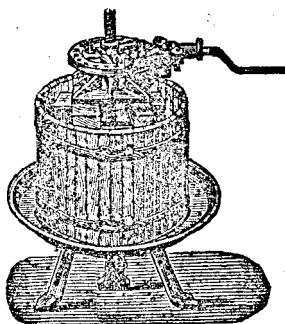
u t a l v á n y o k a t

10. a legjutányosabb árban megveszem.

5-6

HUTFLESZ KÁROLY.

Mindennemű mezőgazdasági, szőlőmvelési és borászati gépek.

Borprések, } legujabb
gyümölcsajtók, } szerkezetek
szőlő- és gyümölcs- } különböző
malmok } nagyságban

Peronospora-készülékek, cséplő-
gépek, tisztító-malmok, valamint
járgányok, tengeri-morzsolók, ve-
tőgépek, ekék stb. stb.

Aszaló készülékek gyümölcs és főze-
léknemekre.

Önműködő zöldségtakarmányi prések.

Szecs kavágó-gépek a legnagyobb választékban, a legolcsóbb
árakban jeles kivitellel szállítja

HELLER IGNÁCZ, Bécs, Práter-ut. 78. sz.

Árjegyzékek és mindennemű tudósításokat kívánságra gratis és franco.
(Díjmentesen.)

Tevékeny közbenjáró kívántatik és jól jutalmaztatik.

(1.) Árulóknak magas engedmény. (14-20.)